

BÉKEHÍRNÖK

„A jövőndő a béke emberé”

XX. (LX.) EVF. 35. SZÁM

A MAGYARORSZÁGI BAPTISTA EGYHÁZ LAPJA

1976. AUGUSZTUS 29.

„Boldogok az irgalmasok”

2Sám 19:9—24.

Az Isten rendelte király elleni lázadás alkalmából, illetve mámorából kijózanodva Izráel törzsei (Juda kivételével) szemrehányást tesznek önmaguknak a királyukon végbement igazságtalanság miatt, és kívánják a trónra való visszahelyezését. Ahhoz, hogy valakinek alkalmas legyen a lelkiülete a kegyelem elfogadására, bűnbánatot kell tartania. Ehhez könnyen eljut az ember, ha emlékeztetése idézi, mennyi jót tett vele az, aki ellen fellázadt, vagy aki iránt közbömbös volt, mint Izráel törzsei Dávid iránt. Az ember belső világában, lelkiismeretében kell felébrednie annak az igénynek, hogy embertársaival és Istennel való viszonyát rendezze. Önként választ az ember uralkodót magának.

Dávid — hűséges papjaival — felsó-líttatja saját (Juda) törzsének véneit, hogy ne maradjanak el a többi törzs mögött a király visszahozásában, hanem kezdeményezzék azt, nehogy egy másik törzs megelőzze őket. Akiknek a szívben nem indul meg a felismerés a jó irányába, az „Isten szíve szerint való” király trónra ültetésére, azokat szelíd szavakkal, hűséges papokkal maga a király biztatja tettekre, sőt ezekben a méltányos, emberi tettekben nemes versenyre is buzdít, mint később az apostol: „A tiszteletadásban egymást megelőzők legyetek!” Így tesz a mi mennyei királyunk is.

Dávid — Absolon hadvezérét, Amását nagylelkű, előlegezett bocsánatával nyeri meg, mégpedig úgy, hogy neki ígéri Joáb fővezérségét. Joáb számára ugyanakkor ez büntetést jelent, amiért engedetlen volt a király parancsa iránt, amelyben Absolon kíméletére intette. A király kegyelmes és igazságos is egyben. Ellenségének (Amásának) kegyelmet ad, szolgáját (Joábot) pedig megbünteti egyetlen engedetlenségéért is. Az egyiket magához köti kegyelmével, a másikat büntetésével figyelmezteti, nehogy elbizakodván, elveszítse a kegyelmet. Ezzel figyelmezteti, hogy nem járhat a maga tanácsán, nem lehet a király szavait figyelmen kívül hagyni. Ebben ráismerhetünk mennyei királyunk magatartására is.

Akik a lázadók közül értesültek a király győzelméről, bölcsen teszik, ha sürgősen, külön felszólítás nélkül színe elé járulnak bocsánatot kérni, mint Semei és emberei. Ezzel is alkalmassá teszik lelküket a kegyelem elfogadására. Semei és népe nemcsak a bűnbánatra, de a bűn jóvátételére is késznek mutatkozik: a király elé megy ugyanis komppal, hogy áthozza a folyón házánépével együtt, s újra visszahelyezze az őt megillető uralkodói székbe, miközben mintegy engesztelül följárja neki szolgálatait. „Semei pedig... térdre esék a király előtt... és monda...: Ne tulajdonítsa vétkül nékem az én uram az én álnokságomat; és ne emlékezzék meg arról, hogy gonoszul cselekedék veled a te szolgád...” Erre a király Semei iránt is kegyelmet gyakorol. Dávid s a hozzá hasonlóan Isten kegyelméből élő emberek megbocsátó, azaz kegyelmet gyakorló emberek. Vajon mi ilyenek vagyunk-e? De hogy mennyire csak emberek, az kiderül abból is, hogy Dávid nem tudta egészen elfelejteni Semei korábbi rágalmasait. Végrendeleítésben ugyanis azt mondja fiának, Salomonnak: „En megesküdtem neki, hogy nem ölöm meg, te azonban ne hagyd őt büntetés nélkül, és mivel eszes férfiú vagy, tudod, mit kelljen cselekedned vele, hogy az ő vénségét vérről bocsássad a koporsóba” (1Kir 2:8—9).

A mennyei nagy Királyunk végrendeleite, új testamentuma azonban tökéletes és örökkévaló bocsánatáról biztosít bennünket szent Fiáért és szent Fiában, Jézus Krisztusban.

Balog Miklós

„Istennek folyója tele van vizekkel”

Zsolt 65:10—14.

A zsoltárrész igen alkalmas arra, hogy aratás idején a gondviselő Istenre emlékeztessen. Nem tartom lehetetlennek, hogy Dávid ezeket a sorokat olyan esztendőben írta, midőn az Úr gazdagon megáldotta földjüket.

A zsoltárrész nem nagyképszerűsködi. Nem akarja velünk elhitetni, hogy őt csak a lelki dolgok érdeklik. Tudja tapasztalatból, hogy nemcsak igével él az ember, hanem földi javakkal is. Volt idő, mikor ő sem kapott mást Isten házában javaiból, csupán a szent kenyeret és Góliát kardját.

A zsoltárrész nem prófécia, hanem lírai költemény, melyben a zsoltáros legbelsőbb érzelmeit fejezi ki. Ezért nem azt jövendőli meg, hogy mindig és mindenütt ilyen módon áldja meg az Úr az ővét és a föld népét. Dávid óta hányszor pusztított éhség, aszály, dögvész mindenfelé! Ma is fenyeget e rém. A BékeHírnök június 27. száma írja, hogy Afrikában 125 millió ember szenved az aszálytól. Másfél milliárd ember éhez. Míg a fegyverkezési hajszát milliárdokat emészt, a világ élelmiszerkészlete ijáztóen csökken.

Vegyük ezekhez a hónapok óta Európa-szerte pusztító szárazságot. Mind több okunk van erre, hogy buzgón kérjük Istent: „A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk napoként”.

A következőkben igékből kiemelem a 10. verset, mely így szól: „Istennek folyója tele van vizekkel”. Ez a folyó a Szentlélek (Jn 7:37—39). Istené e szent folyó, mert belőle származik. Bár a 39. versben azt olvassuk: „még nem volt Szentlélek”, ez azonban nem azt jelenti, hogy Szentlélek csak az első pünkösdtől óta van a világon. A prófétákban a Szentlélek szölt. A teremtkor Isten Lelke lebegett a vizek felett.

A Szentlélek pünkösdtől csak újtestamentumi formában nem volt. Bemerítő Jánosig csak egyes személyekben működött. Pünkösdtől kezdve azonban a közösség, a gyülekezet Lelke és éltetője. Nemcsak az apostolok részesülnek benne, hanem mindazok, akik hisznek az Úr Jézusban és engedelmeskednek Istennek.

Így volt ez Jeruzsálemben, Kornélius házában, Efézusban is. A kizsátsai gyülekezetek gyertyatartói között az Úr Jézus járt, de a Lélek üzent nekik. A Jel 22:17-ben a Lélek és a menyasszony közösen hívogat a Bárány menyegzőjének vacsorájára.

Tele van vizekkel e szent folyó, mert a Szentlélek: Isten. Hitünk a Szentlélek felől azt vallja, hogy ő isteni személy, nem pedig Isten személytelen ereje. Isten felől viszont hitünk azt is vallja, hogy benne minden, ami van, tökéletes mértékben van meg. Ugyanezt valljuk a Szentlélekről is. Ő nem fiatalabb, nem kisebb, mint az Atya és a Fiú. Mindazzal, amivel az Atya és a Fiú rendelkezik, a Szentlélek is rendelkezik. Ha kijelentjük, hogy amilyen a Fiú, olyan az Atya, azt is mondhatjuk, hogy ugyanolyan a Szentlélek is: mindenható, mindenütt jelenvaló, mindentudó... A Szentlélek egy lényegű az Atyával és Fiúval. Öröktől fogva való Isten, akit az Atyával és Fiúval egyenlőképpen kell szeretni és tisztelni.

Istennek ez a folyója — a Szentlélek — nemcsak vizekkel van tele, hanem kimeríthetetlen áldásokkal is. Nem a Holt-

tengerhez hasonlít a Szentlélek. Az Úr Jézus szerint a Szentlélek élő víznek folyama. Ha a hegyi patak tele van pisztrángokkal, az élő víznek folyama, a Szentlélek még gazdagabb áldásokban.

A Gal 5:22-re gondolok, a Lélek gyümölcseire. Ha a Biblia képes beszéde szerint a hetes szám a teljesség jele, a Lélek kilenc gyümölcse a túlradó kegyelem bizonyítéka. Ahol a Szentlélek kibontakozhat, ott kiábrázolódik Krisztus. Ugyanis a Lélek gyümölcseiben tulajdonképpen az az indulat jelenik meg, mely volt a Krisztus Jézusban is.

A Szentlélek — mint élő víznek folyama — új életnek forrása. Isten és Krisztus: élet. A Szentlélek is élet. Életből új élet fakad. Az Ezékiel 47:9. írja a kegyelem csodálatos folyójáról: „minden, valahova e folyam bemegy, élni fog”.

Ma sokszor hallunk halott egyházakról és élő gyülekezetekről. Ne siessünk az ítéletmondással. Nem úgy van, hogy a történelmi egyházak a halott egyházak, a kisebb egyházak pedig élő egyházak. Nem úgy van, hogy ahol ifjúság és mozgás van, ott élet is van. Ifjúság és mozgás önmagában nem jelent új életet.

Igazában ott van élet, ahol Szentlélek van. Az új élet nem szavalással, nem bemeitással kezdődik, hanem újjászületéssel. Szavalás, bemeitkezés nem mindig Szentlélektől van, de az újjászületés minden esetben a Szentlélek műve.

Igénk dús vize folyóban jelentkeznek, nem tengerben. A tenger „végtelen”, a folyó partok között folyik. A tengernél mindenütt tenger van, bármerre nézünk. A folyó azonban egy helyen folyik.

E képnél a Szentlélek munkájára gondolok. Jó volna olyan kor, melyben a Szentlélek munkája végtelen tengerként az egész világon végigömlne! Ilyen azonban még az első pünkösdtől alkalmával sem történt meg. Az egyház kétezer éves történetében sem volt ilyen. Talán a jövőben sem lesz.

Éppen ezért ne ringassuk magunkat illúziókban. Golgota és a teljes Írás ellenére a világ tele van hitetlen és máshitű emberekkel. Ennek gyors megváltoztatására nem látunk semmi jelet, sem ígéretet a Szentírásban. Tetszik vagy nem tetszik: tudomásul kell venni, hogy a Szentlélek nem minden korban dolgozik hatalmas erővel. De Isten tudja, hogy miért van ez így! A bibliai korban nagy erővel dolgozott a Szentlélek, és áldott munkájának hullámverése megérintette a római birodalom nagy részét. Pedig az emberek akkor is emberek voltak. Ma a jelek szerint nem dolgozik olyan nagy mértékben a Szentlélek, pedig nem biztos, hogy ma gonoszabbak az emberek. Az azonban bizonyos hogy ahol Isten gyermekei hitben járnak és szeretetben szolgálnak, a Szentlélek ott van közöttük, még ha nem is látszanak a kettős tüzes nyelvek a fejük felett.

Ma, a nagy természetátalakítások idején, a folyók mentén csatornahálózat épül. Elvezetik vele a folyó vizét oda, ahol szárazság pusztít. Ilyen csatorna lehet gyülekezeteinkben az imaóra, az istentisztelet, az úrvacsora. Ilyen lehet egy-egy kiemelkedő hívó testvér is. Minden hívó, akiben a Szentlélek lakozik, kis csatorna, kis erecske lehet. Megtelhet gazdagon Istennek folyójából, mely tele van vizekkel.

Békefi Pál

Hála az új kenyérért...

Jertek, testvérek! Zengjen az új hálaének a hű gondviselő örök Istenének, hogy volt, van és lesz vetés és aratás, hogy nincs itt szűkölködő, nincs panaszzkodás. Juthat új, fehér kenyér bőven asztalunkra és van számunkra jól jutalmazó munka. Oh, minő nyugtató valóság, égi áldás! Ne is késsen, zengjen frissen új hálaadás!

Jertek, testvérek! Lelkes imádságra felbuzdulva, buzgóságunkat hideg közöny fel ne dűlja. Dicsőítő szent szavak nálunk meg ne restüljenek, mert bár sokat tettünk mi is, szorgos emberek, de ha Atyánk nem adna esőt, napsugarat, az elvetett gabonamagból senki sem arat! Imádjuk Őt, megszentelt, tiszta érzéssel, és ékesítse fel szívünk a Lélek: meglepéddel!

Jertek, testvérek! Vigyünk azoknak is kenyeret, kiknek asztalára a sors nem juttat, csak keveset! Özvegyek bús otthona, árvák megpróbált élete tán éppen általunk lehet több jóval tele... Gondoljunk csak más, messze-messze földrészre, ahol rút háborúk árnya borul az emberekre még ma is inség, halál rémítgeti a népet. Önző szívvel ne vonjuk meg a várt segítséget!

Jertek, testvérek! Mondjunk hálát égő buzgósággal, a lélek kenyéréért! Mondjunk szent boldogsággal Jézusunkért, aki nekünk lett az Élet Kenyere, aki táplálja lelkünk, hogy inség, halál ne érhesse... Mindenre erőnk, képességünk csak Vele lehet, örök életet nyer az, akit Ő meglepéddel! És ne feledd: nemcsak e földi kenyérrel kell élnünk Isten igéje a kenyér, mellyel örökké üdvben élünk!

Betkó János

A túlsó part

Nincs messze már... Láthatók a homályban úszó körvonalak, valami csodás titkok rejtenek, takarnak; a nem látott, de reményelt világot. Új ég és új föld felé siklik élethajóm a hullámokon. Emberek, testvérek, megvetettek, lelkem veletek rokon, öröm-hajósként a reménység hitével teszek bizonyosságot!

Nincs messze már... És ez dalt fakaszt ajkamon, hadd énekeljek ég felé szárnyaló, Istent dicsőítő énekeket, mint boldog hajós, ki a messzeségben csodás partot lát, révet, kikötőt, hol bevonhatja az élet-vitorlát, hogy színről-színre megláthassa az üdvösség városát!

Nincs messze már... Egyre közelebbről látszik a túlsó part, egyre több fény oszlatja a homályt, mit a titkok világa eltakart. Egyre világosabb lesz a horizont, egyre több a látás... Egyre több ének zeng fel szívemből, Isten felé, hála! Mert tudom, hogy a túlsó parton élethajóm Valaki várja, áldó, szent karjait felém mentőn kitarja, és ez lesz számomra a legnagyobb áldás!

Nincs messze már... Énekelve, boldog hajósként haladok a vizen a biztos cél felé, s ha lesz majd valaki, aki énvelem üzen, üzenetét az új hazába boldogan elviszem szeretteinek, kik Isten sátorában örvendezve élnek! Nincs messze már... Már látom a felragyogó fényt, Uram add meg nekem legkisebb szolgádnak, hogy boldog hajósként, a túlsó parton, az örök révbe érjek!

Somogyi János

Ezsdrás és Nehémiás könyve

Bibliailvasó vezérfonalunk szerint a vasárnap délelőttre szánt igeszakaszok között — november elejéig — jónéhány-szor előkerül Ezsdrás és Nehémiás könyve. Nemrégiben a fogság nagy prófétájának, Dánielnek a könyvét tanulmányoztuk. Az agg próféta megérte Cirus perzsa király uralomra jutását. Ezsdrás könyvének ez az uralkodó az egyik főszereplője. Ő az aki hazaengedi a fogságban élő izráelitákat. Az ő idejében indul meg az a restauráció, amelyről Ezsdrás és Nehémiás könyve számol be. Valamit ezekről a könyvekről.

Ezsdrás könyvének első versei megismétlik a 2. Kron befejező részét. Közeli rokonságra vall Ezsdrás, Nehémiás valamint a Krónikák könyve tekintetében a nyelvezet, a stílus és az egész eszmévilág.

A bibliai könyvek főlirata rendszerint nem arra utal, hogy ki írta a könyvet, hanem arra, hogy miről (kiről) szól az írás. Józsué könyvének pl. nem azért ez a neve mert Józsué írta, hanem azért, mert róla szól. Így van ez Ezsdrás és Nehémiás könyvével is. A szerző hol beszélgeti Ezsdrást, hol pedig maga beszél róla. Neh 12-ben olvashatunk egy bizonyos Jaddudról, aki főpap. Tudjuk róla, hogy jóval Nehémiás kora után (Nagy Sándor idejében) élt. A Biblia hitelessége, üzenet, kinyilatkoztatás jellege nem a szerzők kilitétől függ!

A föltevésék szerint Ezsdrás és Nehémiás könyve eredetileg a Krónikák könyve után következett a kánonban, azzal szerves egységet alkotva. Később azonban leválasztották Ezsdrás és Nehémiás könyvét a Krónikákról, és a héber kánonban a Krónikák elé tették (talán azért, mert a Sámuel és Királyok könyvével párhuzam a Krónikák könyve). Ezt a beosztást követi Kittel Biblia Hebraicaja is. Bentzen szerint ez a sorrend abból adódik, hogy Ezsdrás és Nehémiás könyvét előbb vették föl a kánonba, mint a Krónikákat, ui. e két könyvvel a Királyok könyvének elbeszélését akarták kiegészíteni. Miután Ezsdrás és Nehémiás könyvét leválasztották a Krónikákról, sokáig (talán Origenesig) egy könyvként szerepeltek. Még Origenes Ezsdrás és Nehémiás könyvét Ezsdrás I. és Ezsdrás II. könyvként jelöli. Később (föltehetően közvetlenül Origenes után) mind a Szeptuaginta, mind a latin fordítások két részben közlik az ad-

dig egységes könyvet. Idővel a héber biblia is átvette ezt a kettéosztást (Weiser szerint 1448-ban).

A zsidók eredetileg egy könyvnek számították Ezsdrás és Nehémiás könyvét. A Krónikák könyve, valamint Ezsdrás és Nehémiás könyve együtt — ez a hatalmas történelmi mű — Ádám-tól a restaurációig közöl adatokat, természetesen az Ádám-tól Dávidig terjedő időről vázlatosan. Az egész munkán érezhetők a levitikus-papi tendenciák. A szerzőt elsősorban a kultusz története érdekli. Az események közlésénél is érezhető az oktató jelleg. Nem maguk az események a fontosak, hanem a tanulságok. Kizárólag Júda története érdekli, a tíz törzs története ugyanis szerte a gyűlölt samaritánusok előtörténetének tekintendő. Az a pedagógiai cél vezet, hogy bemutassa: a történelem a folyamatos isteni elégtételszerzés bizonyossága. E cél elérése érdekében a történeti hűség, időrend stb. figyelmen kívül hagyásával, a történetek szabad csoportosításával is manipulál.

A könyvek szerkesztője értékes és hiteles forrásanyagot használt. Első helyen az ún. memoárokat említhetjük. Ezek Ezsdrás és Nehémiás egyes szám első személyben mondott tudósításai. Figyelemre méltók az áram szakaszok (Ezsdr 4:7 — 6:18 és 7:12 — 16.) Találunk héber nyelvű dokumentumokat, listákat, nemzetségtáblázatokat. Az egész mű olyan, mintha valami különös (számunkra már igen nehezen rekonstruálható, de akkor nagyon fontos!) szempont szerint átirták, átszerkesztették volna. Mindenesetre az biztos, hogy minden olyan adatot, ami pl. Dávid idealizált képét sértene, elhallgat a szerkesztő. Az is valószínűnek látszik, hogy a papi körökhöz közelálló személyeket a nem papokkal szemben idealizálja. Különösen igaznak tűnik ez a megállapítás Ezsdrás vonatkozásában.

A két könyvnek az a célja, hogy bemutassa az új jeruzsálemi kultuszközösség létrejöttének körülményeit. Tartalmilag két nagy részre osztható Ezsdrás és Nehémiás könyve: 1. *Első restauráció* (Ezsdr 1—6), Cirus korból — 538-tól a 2. templom fölépítéséig, 516-ig. 2. *Második restauráció* (Ezsdr 7—Neh 13) Ezsdrás és Nehémiás reformjai 458(?)—433. ill. 398-ig.

Cirus 546-ban elfoglalta Babilont.

Kiküldte magát a „világ négy országa királyának”. Hátra volt azonban még az örökös nagy ellenfél: Egyiptom. Az Egyiptom ellen tervezett háború nem valamiféle egyszerű csatározásnak ígérkezett. Nagy volt a távolság, ezért Cirusnak Egyiptomhoz területileg közel fekvő „támaszpont” után kellett néznie. Elhatározta, hogy Júdeának függetlenséget ad, és így biztosít „közeli hátszíniséget” magának az Egyiptom elleni háborúban.

Cirus politikája merőben más volt, mint babiloni elődeié. Azok áttelepítésével, „népkeveréssel” próbálták elejét venni a nemzeti függetlenségi mozgalmaknak. Cirus e politika eredménytelenségét látva kompromisszumos megoldást választott. Engedelmekkel igyekezett ösztönözni barátokat, szövetségeseiket szerezni. Az izráelitáknak és Istenüknek JAHVE-nak jó híre volt Mezopotámiában. Ezt a jó hírt Dánielnek és társainak közvetítésénél hűség alapozta meg. Nebukadnecartól Cirusig a különböző birodalmak uralkodói a maguk istenének is vallották JAHVE-t és nagy tiszteletben tartották — kivéve néhány uralkodót.

Ezsdr 1 szerint Cirus, uralkodása első évében engedélyt adott a zsidó népnek a hazatérésre. Az imént vázolt politikai körülmények mellett (vagy éppen azokban) mi elsősorban a prófécia, az isteni ígéret teljesedését látjuk abban, hogy jött egy király, aki megszabadította a száműzetésből a választott népet. Az említett első év: 538. Ezsdr 1:7—11 szerint Sésbaccar, Júda fejedelme átvette Cirustól a Nebukadnecar által elrabolt templomi kincseket. A hazatérés szervezésében fontos szerep jut Zerubbábelnek és Jészúának. Zerubbábel minden bizonnyal Sésbaccar hivatali utóda volt. Dávidházi, s mint ilyen, természetesen fontos szerepet kap a restaurációban. Egyesek azonos személynek tekintik Sésbaccarral, az azonosításnak azonban nincs komoly alapja. Jészua (JEHÓSUA) neve megfelel a görög IESZUSZ (Jézus) névnek. Áronházi. A hazatérés után ő végzi a főpapi teendőket. Neve sokszor együtt szerepel Zerubbábel nevével. Kezdetben teljes köztük az egyetértés, később azonban — ahogy Aggeus és Zakariás könyvéből kitűnik — nem tökéletes közöttük az összhang. (Izráel történetében a királyság megalakulásával ketté vált a főpapi és királyi tiszt. Ez abból a szempontból, hogy mindkét tiszt egész embert igényel, szerencsés — viszont megteremtette a lehetőséget

a király és a főpap [vagy éppen próféta] közötti hatalmi villongásnak.) Zerubbábel a politikai és gazdasági élet irányítója volt Júdában, Jészua a kultikus élet irányítója — főpapi rangban.

Ezsdr 3 tudósít bennünket arról, hogy megkezdődött a templomépítés előkészülete. Megtörtént a faanyag megrendelése. A kőfaragók és a szállítók (szidoniak és tirusziak) megkapták az „előleget” a munkához. A terv szerint — most is, mint hajdan, Salamon idejében — a Libanonról szállítják a cédrusfát tengeri úton Jáfóba (Joppa, Joppé, Jaffa), onnan pedig szárazföldön Jeruzsálembe. Minderre engedélyük volt Cirustól.

A hazatérés utáni második évben lefekték a templom alapkövét. Ennek történetét Ezsdr 3:8—13 mondja el részletesen. Kisebb zökkenőktől eltekintve eddig problémamentes a tudósítás. Elérkeztünk azonban Ezsdrás könyvének 4. fejezetéhez, amely talán a legtöbb fejtörést okozza azoknak, akik ezen a területen kutaknak.

A 4. rész első értelmi szakasza az első 5 vers. Arról szerzünk tudomást belőle, hogy az alapos előkészület ellenére megakadt a templomépítés. „Júda és Benjámin ellenségei” Zerubbábelhez és a vénekhez mentek, és kérték őket, hogy engedjenek nekik segíteni az építkezésnél. A nép vezetői azonban nem egyeztek bele a közös munkába. Azonnal felöltik bennünk a kérdés: Mért nem engedték meg, hogy segítsenek nekik? Az elutasító válaszból Cirusra és az ő parancsára hivatkoznak. Ez azonban csak ürügynek tűnik. Az a valószínűbb, hogy az ősi birtokukat királyi rendelet alapján visszafoglaló zsidókat nem nézik jó szemmel a szomszéd népek. Talán egy alattomos beépítő akcióról van szó, hogy aztán a siker reményében indíthassanak támadást a telepések ellen. Ebben az esetben csak dicsérhetjük a zsidók döntését. Persze ösztönöz is lehetett ez a fölajánlás, s az elutasító válasz alapja lehetett a júdaiakra mindig jellemző észak-gyűlölet, s a királyi rendelet eredményezte túlzott biztonságérzet. Válszokból mindenesetre nem hiányzik a nacionalista gőg, amely nyilvánvalóan megvolt a kevert néppel szemben — s ez méltán válthatta ki az esetleg ösztönösen közlekedő samaritánusok viszontgyűlöletét.

Az mindenesetre tény, hogy az építkezés leállt. Az ezzel kapcsolatos további problémáiról legközelebbi számunkban olvashatunk.

Ifjú Almási Mihály

Peter Welten:

A kövek beszélnek

Ha valaki a Bibliát kezébe veszi, a legtöbb esetben azzal az igénnyel teszi ezt, hogy abból a jelenre és jövőre egyaránt segítséget, vigasztalást, eligazítást nyerjen. Mindemellett az, hogy a Biblia egy más, rég letűnt világ könyve, az olvasói előtt nyilvánvaló. A Biblia ma már nem beszélt nyelveken íródott: hogy megérthessük, fordításokra vagyunk utalva. De a bibliafordítónak nemcsak az idegen nyelvből való átültetés a feladata. Tisztában kell lennie a Földközi-tenger keleti területeinek akkori, két-három ezer évvel ezelőtti világával.

Bizonyos, hogy sok mindent magából a Bibliából is megtudhatunk. Aki pl. tudni szeretné, hogyan nézett ki a régi Izráelben egy lakószoba, szemléletes felvilágosítást nyerhet a 2. Kir 4:8—10 alapján, ahol egy jómódú sunemi asz-szony szobát rendez be Elizeusnak. A lapos tetejű házra emeletet építettek, és a kis szobába ágyat, asztalt, széket, lámpást helyeztek. Hogy a lámpás állványon levő olajmécses lehetett, korabeli leletekből sejtjük.

Sok részletes tájékoztatást találunk, főként a királyi építkezésekről. Pl. 1. Kir 7:1—12-ben a palotáról, amit Salamon főnőcai építésmesterek segítségével építettek, vagy disztrónjáról 1. Kir 10:18—20-ban. De éppen ezek a példák mutatják: minél több részlet van megemlítve, annál nehezebb az egészről átfogó képet alkotni. A legérthetőbb talán az 1. Kir 6:1—38 és 7:13—51-ben leírt templomépítés. Ehhez a beszámolóhoz az előírt felhasználandó anyagokról a templomi elszámolás céljára készült jegyzék szolgál alapul. Ez a tudósítás tele van szak kifejezésekkel, így sok részletkérdés nyitva marad, és az egész rekonstrukcióját megnehezíti.

Mindig megokolt tehát az az igény, hogy maga a föld, amelyen ezek a történelmi események végbementek, adjon választ a kérdésekre, pótolja a hiányzó adatokat.

Már a Krisztus utáni 4. századtól voltak zarándokok, akik nyitott szemmel járták a Szentföldet, a 19. század elejétől kezdve tudományos kutatók, és végül a múlt század közepétől régészek is felkeresték. Az ő munkásságuk alapján

még inkább bepillantást nyerhettünk az elmúlt idők mindennapjaiba, a vallásos élet, a kézműipar és a katonai élet területeire, Jeruzsálem elkezdvé. Ott voltak mindig a legnagyobb méretű ásások, és mind a mai napig ott található a talán legfontosabb még feltáratlan terület is, a Salamon által építtetett templom helye. (A lerombolt templomot a száműzetés után Nehémiás építtette újjá alapjaiból, végül Nagy Heródes bővítette ki, és felújította nagy pompában.) A feltáratlanságnak nem a hiányzó érdeklődés az oka, hanem az a tény, hogy a régi templomterén ma az iszlám egyik legjelentősebb szentélye áll, a sziklatemplom kupolás épülete, ez zarándokhely, és az Aqsa mecset. Magától értetődően nem lehet így ásásokat folytatni ezen a területen.

A már ismert okokból érthető az a feltűnés, melyet egy királyok korabeli szenthely felfedezése keltett a régi Júdea területén. Talán új szemlélettel gyarapodhatunk, pótolhatunk hiányzó ismereteket. Ilyen várakozás fogadta a dél-júdeai. Aradban (27 km-rel délre Hebrontól) talált szenthelyről megjelent híreket. A kis, királyok korabeli települést — kereszteszete csak 50×50 m — a Kr. előtt 3000-ből származó alsóvárossal együtt 1962-től 1967-ig tárták fel. A kis erőd, helyiségeinek szokatlan berendezése miatt, különleges lelet. A nagy udvarban, amely minden valószínűség szerint sohasem volt befedve, áll egy hatalmas oltár faragatlan kövekből. Kb. 2,5×2,5 m átmérőjű, 1 m magas, tetején kőlappal és lefolyóval ellátva az áldozati vér számára. Az udvaron található egy hosszúrkás helyiség, amelyből egy kis fülke nyílik. A fülkébe három lépcsőfok vezet a helyiség bejáratával szemben. Ebben, a mindössze 1×1,5 m-es fülkében ritka leletet találtak. A fülke hátsó falánál két, felül lekerekített kötből áll, csiszolt oldallappal és vakolás nyomaival. Egy harmadik ilyen kő oldalvást ledőlve fekszik a fülkében, piros szín maradványaival. Előttük két kis mézskőoltárt találtak, szintén ledőlve. Ez a 19×15 m-es létesítmény tehát minden bizonnyal egy szentély, kultuszközpont — erről vallanak az ismert leletek —, amely, mint maga a település is, kevéssel a Salamon előtti időből származik, és alapításától a királyok kora végéig használatban volt.

Kovács János

1893—1976

Született a Bács megyei Dávodon, 1893. szeptember 8-án. Már kora gyermekiségében átadta szívét Üdvözítőjének. 1907. június 29-én Kiskunhalason merítkezett be. Édesanyja, aki az első gyülekezeti tag volt, sógornőjével együtt vett neki egy Bibliát, és ő amikor csak tehetett, mindenkinek olvasott abból. Keveset járhatott iskolába (a tanyás gazdálkodás, állattartás miatt). A Biblia volt egyetlen tankönyve. Szíve égett a vágytól, hogy mások is megismerjék az Evangéliumot, a Kegyelmet és a bűnbocsánatot.

Még Somogyi Sándor testvér idejében eljárt Alsó-Bácskából (ma jugoszláv terület), egészen Eszékig. De az első világháború elszüllította: 1914. augusztustól 1918. októberig volt katona, ez idő alatt csak két alkalommal volt itthon. Amerre járt, mindenütt felkereste a gyülekezeteket és levelezett velük.

Igeszolgálataiban igen nagy segítségére volt hangszere, a tárogató; az esti csendben hívogatta a kedves hang az igére szomjas lelkeket. A tárogató Kovács bácsira még sokan emlékeznek.

1919-ben nősült. Varsányi Erzsébetet vette feleségül az akkor dabi (ma dömsödi) gyülekezetből. Azután széles körű missziómunkába kezdett: Szilágyitól —

Tudunk-e valami közelebbit, jellemzőt mondani erről a szenthelyről? Milyen istenségnak volt szentelve?

Amint az udvarban lévő nagy oltár mutatja, gyakoriak voltak itt az áldozatok, pontosabban: égőáldozatok, melyeket szabad ég alatt kellett végezni. Már egészen a korai idők óta hozzátartozott a szenthelyhez az oltár is, mint a hatalmas kőralakú oltár lépcsőjével Megiddóban; és számos más példa is mutatja ezt. 2. Móz 20:24—25-ben előírás találunk a zsidók égőáldozati oltáráról, mely az aradi lelettel messzemenő hasonlóságot mutat. Az előírás szerint az oltárt földből kellett készíteni, ha kőből épült, nem volt szabad megmunkálni, sem lépcsőt építeni hozzá.

(Folytatás következik)

Németből fordította: Gerő Dorótya

Érsekcsanádig, Jánosalmán és környékén, Dunántúl nagy részén, főleg pedig a Duna mellett. Egyszerű szavaival, szíve meleg szeretetével, sok-sok példával ma is él a gyülekezetek emlékezetében. Kilenc gyermeke közül 5 él és gyászolja 11 unoka, 7 dédunoka és az özvegye.

Temetésén, 1976. június 19-én, sokan jelentek meg a testvérek közül a környező gyülekezetekből. Igét Petrik Ádám testvér, a körzet prédikátora hirdetett, Dán 12:2—3 alapján.

Utolsó óráiban a körülötte levő, környező hozzátartozókat így vigasztalta: „Ne sirjatok, én haza megyek!”

A búcsúzás élő reménységben történt: ha itt már nem is, odafönt biztosan találkozunk.

A helyi gyülekezet, amely emberileg legtöbbet Kovács testvér sokoldalú szolgálatainak köszönhet, emlékezetében megőrzi az elhunyt testvér áldozatkészességét, fáradhatatlan ige-, ének- és zene-szolgálatát, mert hosszú időn keresztül, 75 éves koráig gyülekezetvezető körzeti vén, ének- és zenekarvezető volt.

Nekünk, hátramaradottaknak, példa az ő hűsége, fáradhatatlan ügybuzgalma, a gyülekezetért végzett minden szolgálata és az is, amit nem tudunk, ami a mennyekben van felírva, ahonnan jutalmát is várta.

Hű volt Krisztushoz és ügyéhez mindhalálig.